II. ULUSAL
TIP ÖĞRENCİLERİ
KONGRESİ

"DOĞAL AFETLERDE TIBBİ YAKLAŞIM"

USKUDAR UNIVERSITY

USCOM'23

USKUDAR STUDENT CONGRESS OF MEDICINE

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI - 98

ÜSKÜDAR
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI

www.uuyayinlari.com

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI - 98
II. ULUSAL TIP ÖĞRENCİLERİ KONGRESİ BİLDİRİ KİTABI

Editörler
Dr. Öğr. Üyesi Ayhan ÖZŞAHİN
Tayfun Gözler
İpek Yüksel

Kapak ve Grafik Tasarım
Bülent TELLAN

ISBN
978-625-95464-4-5

Yayıncılık Sertifika No
69591

Baskı Tarihi
2025
Baskı Sayısı
1. Baskı

İletişim Bilgileri
www.uskudar.edu.tr – yayin@uskudar.edu.tr
Tel: 0216 400 22 22 / Faks: 0216 4741256
Altunizade Mah. Üniversite Sk. No: 14
Pk: 34662 Üsküdar / İstanbul / Türkiye

Copyright © 2025

Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak T.C. Üsküdar Üniversitesine aittir. Her hakkı saklıdır. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Bu kitabın hiçbir kısmı yayıncısının yazılı izni olmaksızın elektronik veya mekanik, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi saklama, erişim sistemi ile çoğaltılamaz, dağıtılamaz ve satışa sunulamaz.

Bu kitap II. Ulusal Tıp Öğrencileri Kongresi bildirilerinden derlenmiş olup metinlerde yer alan her tür görüş ve düşüncenin sorumluluğu bildirinin yazarına aittir.

II. Ulusal Tıp Öğrencileri Kongresi

13-15 EKİM 2023

BİLDİRİ KİTABI

ÖNSÖZ

Prof. Dr. Nevzat TARHAN
Üsküdar Üniversitesi Kurucu Rektörü
Yönetim Üst Kurulu Başkanı
Kongre Onursal Başkanı

Bu yıl Ulusal Tıp Öğrencileri Kongresinin ikincisini düzenledik. Bu kongreleri düzenlemek zor iştir, kolay değildir. Organizasyon düzenleme kuruluna da özellikle teşekkür ediyorum.

Haziran ayında yapılması planlanan etkinlik, deprem nedeniyle ertelendi ve kapsamı da değiştirildi. Son üç yılda iki büyük olayla karşılaştık: Biri küresel bir afet olan pandemi, diğeri ise bölgesel bir afet olan deprem. İnsanların beklemediği bu olaylar hayatımızı derinden etkiliyor. Pandemi başladığında, biz de bir Senato toplantısındaydık. Toplantıda okul, üniversite ve hastanelerin tatil edilmesi gibi konular gündeme geldi. Ben bazı hocalarımızın işe gelmekten de çekindiklerini gördüm. Özellikle hastane tarafında. Böyle olunca bu durum bana İbn-i Sina'yı hatırlattı. İbn-i Sina, hekimlik kariyerinin başlangıcında, Horasan bölgesinde büyük bir veba salgınıyla karşılaşır. Salgın sırasında herkes bölgeden kaçarken, İbn-i Sina'nın öğrencisi de ona aynısını önerir: *"Herkes kaçıyor, biz de kaçalım."*

Ancak İbn-i Sina;

"Biz hekimiz, sahada bulunmamız gerekir, biz kaçamayız" der ve bölgede kalır.

İbn-i Sina örneğinden de yola çıkarak, kendini aşan bir hedefi olması gerekir insanın… Ve ne yapıyor? Elini sirkeyle yıkayarak hastayı muayene etmeye başlıyor. Düşünün o dönemde!

Hatta o dönemde, pandemiyle ilgili literatüre geçmiş bilgiler de var:

"İyi ye, iyi uyu, uzaktan selam ver." diye geçiyor.

Bizim bugün uyguladığımız sosyal mesafeyi o zamanlar tarif etmişler. Yani beden ile iyi ye, iyi uyu, uzaktan selam ver; yani bulaşıcı bir şey olduğunu, mikrobun olduğu bilinmeden bulaşıcı bir şey olduğunu gözlemlemiş, mikrobunu görmeden. Bu işte tamamen gözlemcilik bakışı, farklı bir bakış açısı.

Ben Cerrahpaşa'da okurken bir hocamızın şöyle bir anısı vardı… Hekimin gözlemci olması, hastalıkla ilgili nasıl davranacağını öğretmesiyle ilgili... Almanya'dan gelen hocalardan birisi öğrencileri amfiye topluyor. Ortaya bir kavanoz koyuyor. O zaman idrar laboratuvarı yok. *"İdrar tahlili yapacağız."* diyor. *"İdrarın şekerli olmasına nasıl bakacağız?"* diyor. Parmağını sokuyor hoca, sonra ağzına götürüyor; bu şekerli mi, değil mi diye. Ondan sonra bir öğrenciyi çağırıyor, öğrenci de parmağını sokuyor. İdrara soktuğu parmağını ağzına götürürken *"Dur!"* diyor. *"Bak sen iyi gözlemci değilsin."* diyor. *"Ben,"* diyor, *"... bu parmağımı soktum ama ağzıma öbür parmağımı götürdüm."* diyor. Bunu gözlemlememiş öğrenci. Yani gözlemci olan ayrıntıyı görecek.

O nedenle *"Başarı ayrıntıdadır"*... Ama bunun karşıtı da var: Şeytan da ayrıntıda...

Çünkü lüzumsuz bir ayrıntıya takılıp kalırsanız ana hedefi kaçırıyorsunuz. Onun için hedefe giderken, hedefe yönelik ayrıntılar önemli. Hedefe hizmet etmeyen ayrıntılara takılmak zaman ve enerji kaybettirir. Burada da tabii, bunun için bir hekimin vizyonunun olması çok önemli. Meslek olarak hekimlik insanlara faydalı olmayı hedefleyen bir alan, bir meslek. İnsanlara faydalı olmayı, insanlara iyilik yapmayı sevmiyorsanız bu mesleği yapamazsınız. Kazara hekim olduysanız laboratuvar branşlarını seçebilirsiniz.

Hekimlikte hastayı tedavi etmenin hazzı, bir hastanın memnuniyetini, duasını almanın hazzı her şeyden daha önemli olmalı. Bu şekilde olabilen kimsenin bu meslekte soyut bir hedefi olmuştur ve böylece başarılı olabiliyor. Bu da tabii insanın kendisini geliştirmesiyle ilgili.

Beni zaman zaman üniversiteler gerek akademik yıl açılışı gerek ise beyaz önlük giyme törenlerine davet ediyor. *"İyi hekim nasıl olunur?", "İyi psikiyatrist nasıl olunur?"* konularında konuşma yapmamı istiyorlar... Orada hep söylediğim şey: *"Önce iyi insan olun, daha sonra iyi hekim olursunuz. İyi insan olmadan iyi hekim olamıyorsunuz. Onun için bütün ilk şart iyi insan olabilmektir…'"*

Bu sene doğal afeti işleyeceğiz, afetle ilgili yaşanan zorlukları işleyeceğiz. Ama bütün bu afetle mücadelede bile önce bir insanın en büyük rakibi kendisidir. İbni Sina'nın durumunu düşünün. En büyük rakibi, içindeki o tembelliğin ya da korkuların esiri olsaydı... Eğer korkarak yaşayan bir kimse olsaydı bir İbn-i Sina ortaya çıkmazdı. Onun için önce en büyük rakibimiz kendimiz; içimizdeki arzu ve dürtülerimiz… İçimizdeki çıkarcılıkları değiştirmek önemli.

Bir söz vardır: *Çıkarcı olmak mı kârlı, erdemli olmak mı kârlı?* Bu soruyu ben sorduğum zaman, kapitalist mantıkla düşünen birçok kimse diyor ki: *"Ta-*

bii ki çıkarcı olmak kârlı." Bu zamanda çıkarcı olmamak, ahmaklık gibi. Çıkarcı olmayı açık gözlülük gibi görüyor. Hatta dürüstlük bu zamanda meziyet oldu. Halbuki aslında herkeste olması gereken özellik dürüstlük.

Çıkarcı olmak kısa vadede kârlı gibi gözüküyor; ama orta ve uzun vadede, stratejik düşünce gereği olan orta ve uzun vadeli düşüncede erdemli olmak kârlı. Afet durumunda bile İbn-i Sina'nın çıkarını değil de insanlığı düşünmesi, mesleğinin gereğini yapması, etik değerlere uygun davranması onun bir özelliği olmuştur.

Bu vesileyle **'Doğal Afetlerde Tıbbi Yaklaşım'** ana temasıyla düzenlenen **(ÜSCOM) 2. Tıp Öğrenci Kongresi**'nin hayırlı olmasını diliyor, Düzenleme Kuruluna ve bütün emeği geçen herkese teşekkür ediyorum, başarılar diliyorum.

ÖNSÖZ

Prof. Dr. Hikmet KOÇAK
Üsküdar Üniversitesi Rektör Yardımcısı
Kongre Başkanı

Ülkemiz, tarihte birçok kez büyük depremler üretmiş olan dünyanın önemli fay hatları üzerinde yer almaktadır. Son olarak 6 Şubat 2023 tarihinde, Kahramanmaraş merkezli, aynı günde ve aynı bölgede biri 7,8 diğeri ise 7,4 aletsel büyüklükte 2 deprem gerçekleşmiştir. Bu depremlerin şiddeti, Mercalli şiddet ölçeğine göre en büyük değer olan 12 olarak değerlendirilmiştir. Dünyada bu boyutta çok nadir görülen bu depremler bölgede yaşayan 14 milyon kişiyi etkilemiş, ülkemizde 50.000'in üzerinde can kaybına yol açmıştır. Depremlere bağlı 120.000'in üzerinde yaralı ve evsiz kalan büyük bir nüfus, olağandışı boyutta kurtarma, sağlık ve sosyal hizmet gereksinimine yol açmıştır.

Acıların silinmesi uzun zaman alacaktır. Depremler de doğası gereği tekrarlamaya devam edecektir. Bu nedenle yaşanmış acı deneyimlerin toplum hafızasına alınması ve gelecek nesillerin de deprem gerçeğine hazırlanması, kaçınılmaz bir gerekliliktir. Üniversitemiz, bu gereksinimi görerek, II. Tıp Öğrenci Kongremizin temasını, deprem özelinde "Doğal Afetlere Tıbbi Yaklaşım" olarak belirlemiştir. Amacımız; medikal, psikososyal, cerrahi ve yönetimsel yönleri ile doğal afetleri değerlendirirken bilgilerimizi güncellemek ve gelecekte sağlık sistemini teslim alacak öğrencilerimize bilgi ve bilinç aktarımını sağlamak, onların bu konudaki gayretlerini artırmaktır.

Deprem, yol açtığı yıkımın yanında, ayrıca sel, yangın, teknolojik kazalar gibi diğer afetleri de tetikleyebilmektedir. Bu yönüyle deprem referans afet olarak kabul edilmektedir. Başka bir deyimle depreme hazırlanan bir ülke, aynı zamanda diğer afet türlerine de hazırlanmaktadır.

6 Şubat 2023 tarihinde yaşadığımız depremlerin de gösterdiği gibi, doğal

afetler birçok bilinmezi içeren bir süreçtir. İnsanlık tarihi boyunca yaşanan bu tür felaketler, bilimsel olarak incelenmiş ve bu konuda zengin bir literatür oluşturulmuştur. Ülkemizde de afetlere müdahale konusunda önemli deneyimler elde edilmiştir. Tıbbi Bilimler ile uğraşan bilim insanları olarak bize düşen ise bilimsel gerçekler ışığında konuyu değerlendirip, yapılacaklar açısından bilgi ve beceri kazanmaktır. Bu bağlamda Kongremizin akademisyenlerin ve sağlık alanında yolun başında olan öğrencilerin doğal afetlerde tıbbi yaklaşımlar konusunda duyarlılığını artırmasını, bu konuda araştırma yapmak üzere yetiştirilmesi konusunda fırsatlar sunacağını umut ediyoruz.

Sonuç olarak uluslararası katılımlı olarak düzenlediğimiz bu kongrenin insanlık tarihinde büyük acıların yaşanmasına yol açan doğal afetlerin tıbbi yönlerinin irdelenerek, yapılabileceklerin tartışılmasının ülkemiz için yararlı olduğunu düşünüyorum.

ÖNSÖZ

Ahmet Said DAĞAŞAN
Kongre Başkanı

Doğal afetler, insanlık tarihinin en sarsıcı ve yıkıcı olayları arasında yer almakta; sadece fiziksel yapılarımızı değil, aynı zamanda ruhsal, sosyal ve sağlık sistemlerimizi de derinden etkilemektedir. 6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye'de yaşanan büyük deprem felaketi, bu gerçeği bir kez daha bizlere hatırlatmış ve afetlere yönelik hazırlık, müdahale ve iyileştirme süreçlerinde tıp camiasının rolünün hayati önemini bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Bu zorlu süreçte bir tıp öğrencisi olarak Malatya'da depreme tanıklık etmiş ve yaşanan bu büyük acının etkisiyle, doğal afetler konusunda farkındalığı artırmak ve tıbbi yaklaşımları tartışmak amacıyla bu kongreyi düzenleme fikri doğmuştur. "Doğal Afetlerde Tıbbi Yaklaşım" adlı kongremiz, afet yönetimi ve sağlık hizmetlerinde bütüncül bir yaklaşım sergilemeyi amaçlayan çok değerli sunumlara, tartışmalara ve eğitimlere ev sahipliği yapmıştır.

Bu etkinlik, yalnızca afetlere yönelik teorik bilgilerin aktarılmasıyla sınırlı kalmamış; aynı zamanda öğrencileri arkadaşlarımın organizasyondaki özverili çalışmaları, sponsorlukların katkıları ve tüm paydaşların iş birliği ile bir dayanışma ruhunu da yansıtmıştır. Kongremiz, yalnızca akademik bir etkinlik değil, aynı zamanda 6 Şubat depreminin anısına bir saygı duruşu ve bu tür felaketlerin bir daha yaşanmaması için bir bilinçlendirme çabası olarak anlam kazandı.

Bu bildiriler kitabı, kongremizde ele alınan değerli bilgileri ve tartışmaları kalıcı hale getirerek, gelecekte bu alanda yapılacak çalışmalara bir rehber olma niteliği taşımaktadır. Kongre hazırlık sürecinde ve bu eserin oluşmasında emeği geçen tüm değerli konuşmacılarımıza, organizasyon ekibine, destekçilere ve katılımcılara gönülden teşekkür ederim. Bu süreçte beni her zaman

destekleyen, zorlandığımda desteğini esirgemeyen, depremi birlikte atlattığımız biricik aileme; Babama, Anneme ve Kardeşime özel teşekkürlerimi sunarım.

Afetlerin yarattığı zorluklara karşı bilimsel bilgi ve dayanışmanın gücüne inancımızla, bu çalışmanın daha güvenli bir geleceğin inşasına katkı sunmasını temenni ediyorum.

İçindekiler

ÖNSÖZ **5**
Prof. Dr. Nevzat TARHAN

ÖNSÖZ **9**
Prof. Dr. Hikmet KOÇAK

ÖNSÖZ **9**
Ahmet Said DAĞAŞAN

İÇİNDEKİLER **13**

KURULLAR **15**

KONGRE PROGRAMI **19**

BİLDİRİ ÖZETLERİ

BÜYÜK DEPREMLERDEN SONRAKİ DİYALİZ UYGULAMALARI VE HASTA SONUÇLARI ÜZERİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ
Ayça Coşar, Nebile Şevval Ayan, Hüda Zemzem, Ayşe İpek Dinler, İpek Yüksel, Tayfun Gözler 23

TOPLUMSAL DAYANIŞMA VE YARDIMLAŞMANIN AFET YÖNETİMİNDE ÖNEMİ
Ayşe Aydemir Yıldırım 25

DEPREM BÖLGELERİNDE HALK SAĞLIĞI DEĞERLENDİRMELERİ: MULTİDİSİPLİNER BİR YAKLAŞIM İÇİN ÖNERİLER
Berra Ağun, Merve Nur Karasaç 26

DEPREMLERDE DÜNDEN BUGÜNE CRUSH SENDROMU
Gokhan Tutulmaz, Burcu Turkgenç 27

DÜNYADA MEYDANA GELEN DOĞAL AFETLERDE KARDİYOVASKÜLER HASTALIKLAR; SİSTEMATİK BİR İNCELEME
Hüda Zemzem, Nebile Şevval Ayan, Ayça Coşar, Sena Aktaş, İpek Yüksel, Tayfun Gözler 29

MEYDANA GELEN DOĞAL AFETLERDEN SONRA KANSER HASTALARININ EVDE BAKIM SÜREÇLERİNİN HALK SAĞLIĞINA ETKİSİ
Melike Aksu, Ahmet Said Dagaşan, Tayfun Gözler, İpek Yüksel, Haydar Sur 31

AFET YÖNETİMİNDE TEKNOLOJİ DEVRİMİ: YAPAY ZEKA, 3D BASKI VE IoT UYGULAMALARI
Doğukan Çanakçı, Aybüke Yıldız 32

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİNİN SEÇİLMİŞ BİR GRUP ÖĞRENCİSİNİN PSİKOLOJİK İLK YARDIM KONUSUNDA FARKINDALIK VE BEKLENTİLERİ
Sahar Hanafirazi, Ayhan Özşahin 33

MARMARA DEPREMİ SONRASINDA BÖBREK REPLASMAN TEDAVİLERİNE YÖNELİK ÇALIŞMALARIN DERLENMESİ
Reyhan İrem ÜnlÜ, Tayfun Gözler, İpek Yüksel 35

BİR DEPREMZEDE AİLENİN DENEYİMLERİYLE AFAD EĞİTİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
Rukiye Korkmaz, Ayhan Özşahin 36

6 ŞUBAT DEPREMİNİ YAŞAYAN DEPREMZEDELERDE DEPREM SONRASI ADAPTASYON SÜREÇLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: OLGU SUNUMU VE LİTERATÜR TARAMASI
Sueda Karabatak, Zeynal Abidin Kocadağ, Aptullah Haholu 37

DÜNYADA YAŞANAN DOĞAL AFETLERİN ANTİDEPRESAN VE ANTİPSİKOTİK İLAÇLARIN REÇETELENME ŞEKLİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ
Nebile Şevval Ayan, Ayça Coşar, Hüda Zemzem, İpek Yüksel, Tayfun Gözler 38

TÜRKIYE'DEKİ SAĞLIK ÇALIŞANLARININ AFET VE ACİL DURUMLAR SIRASINDA GÖREVE HAZIR OLMA YETENEĞİNİN İNCELENMESİ
Nida Açıkgöz, İpek Yüksel, Tayfun Gözler 40

CRUSH SENDROMUNA BAĞLI AKUT BÖBREK HASARINDA YENİ TERAPÖTİK SEÇENEKLER
Mehmet Hamza Budulgan, Aptullah Haholu 42

DEPREMZEDE REHABİLİTASYONUNDA BESLENME YAKLAŞIMI
Şirvan Ürün, Tanju Özsoy 43

CRUSH SENDROMUNDA KÖK HÜCRE TEDAVİSİ: YENİ YAKLAŞIM
Edanur Turan, İpek Yüksel, Tayfun Gözler, Nilgün Karasu, Nesrin Erçelen 44

KURULLAR

Kongre Onursal Başkanı
Prof. Dr. Nevzat Tarhan

Kongre Başkanları
Prof. Dr. Hikmet Koçak
Ahmet Said Dağaşan

Kongre Sekreteryası
Prof. Dr. Aptullah Haholu
Dr. Öğr. Üyesi Ayhan Özşahin

Düzenleme Kurulu
Prof. Dr. Haydar Sur
Prof. Dr. Aptullah Haholu
Prof. Dr. Mevlüt Sait Keleş
Prof. Dr. Halis Köylü
Prof. Dr. Arif Aktuğ Ertekin
Prof. Dr. Abdülmecit Kantarcı
Prof. Dr. Mehmet Cengiz Çolak
Prof. Dr. Papatya Keleş
Dr. Öğr. Üyesi Ayhan Özşahin
Dr. Öğr. Üyesi Seda Nur Akyol
Dr. Öğr. Üyesi Nilgün Karasu
Dr. Öğr. Üyesi Burcu Türkgenç

Dr. Öğr. Üyesi Ali Cankurt Tatliparmak
Öğrenci Temsilcisi Ahmet Said Dağaşan
Lab. Uzm. Tayfun Gözler
Lab. Uzm. İpek Yüksel
Araş. Gör. Kübra Kayıkçı
Araş. Gör. Mukaddes Üçkarış
Araş. Gör. Gülşah Can
Fak. Sek. Zeynal Abidin Kocadağ
Eğt. Sek. Nuray Akyüz
Aylin Sümen
Lab.Ast. Tunara Uluç
Elif Kardaş

Bilim Kurulu
Prof. Dr. K. Nevzat TARHAN
Prof. Dr. İbrahim ÖZTEK
Prof.Dr. Hikmet KOÇAK
Prof.Dr. Osman SULAK
Prof.Dr. Haydar SUR
Prof.Dr. A. Oğuz TANRIDAĞ
Prof.Dr. Murat KALEMOĞLU
Prof.Dr. Sultan TARLACI
Prof.Dr. Arif Aktuğ ERTEKİN
Prof.Dr. Mehmet Yakup TUNA
Prof.Dr. Teoman AKÇAY
Prof.Dr. Güner ULAK
Prof.Dr. Anış ARIBOĞAN
Prof.Dr. Ahmet USTA
Prof.Dr. Kemal ARIKAN
Prof.Dr. İ. Tayfun UZBAY
Prof.Dr. Mustafa BOZBUĞA
Prof.Dr. Cemal Onur NOYAN
Prof.Dr. Sadettin ÇALIŞKAN
Prof.Dr. Oğuz TAN
Prof.Dr.Abdülmecit KANTARCI
Prof.Dr. Cem ÇELİK
Prof.Dr. Bülent ÇİTGEZ
Prof.Dr. Şefik DURSUN
Prof.Dr. Nesrin ERÇELEN
Prof.Dr. Hüsnü ERKMEN
Prof.Dr. Aptullah HAHOLU
Prof.Dr. Mevlüt Sait KELEŞ
Prof.Dr. Nesrin KARTAL ÖZER
Prof.Dr.Mehmet Cengiz ÇOLAK

Doç.Dr. Papatya KELEŞ
Dr.Öğr. Üyesi Seda Nur AKYOL
Dr.Öğr. Üyesi Nilgün Karasu
Dr.Öğr. Üyesi Ayhan LEVENT
Dr.Öğr. Üyesi Ayhan ÖZŞAHİN
Dr.Öğr. Üyesi Burcu TÜRKGENÇ
Dr. Öğr. Üyesi Ali Cankurt Tatlıparmak
Dr.Öğr. Üyesi Necati Alp TABAK
Dr.Öğr.Üyesi Fatih ŞEKERCİOĞLU
Dr.Öğr.Üyesi Asım SAVLU
Öğr.Gör.Dr. Ömer AKÇAĞIL

Kongre İletişim ve Organizasyon
Fak. Sek. Zeynal Abidin Kocadağ
Eğt. Sek. Nuray Akyüz
Lab. Uzm. Tayfun Gözler
Lab. Uzm. İpek Yüksel
Araş. Gör. Kübra Kayıkçı
Araş. Gör. Mukaddes Üçkarış
Araş. Gör. Gülşah Can
Lab Asis.Tunara Uluç

ÖĞRENCİ KURULU:

Kongre Başkanı:
Öğrenci Ahmet Said DAĞAŞAN

Kongre Sekreteri:
Öğrenci Edanur TURAN

Mali Koordinatör:
Öğrenci Hüda ZEMZEM

Yazı İşleri ve Halkla İlişkiler Takımı Sorumlusu:
Öğrenci Reyhan İrem ÜNLÜ

Organizasyon Komitesi:
Öğrenci Zeynep Sude YERGİN
Öğrenci Melike AKSU

Sosyal Medya Sorumlusu:
Öğrenci İlayda GÜVEL

II. Ulusal Tıp Öğrencileri Kongresi
13-15 EKİM 2023

KONGRE PROGRAMI

13 Ekim 2023 CUMA

09:00 - 10:15 **Kayıt**

10:15 - 10:30 **Müzik Dinletisi**

10:30 - 11:15 **KONGRE AÇILIŞI VE AÇILIŞ KONUŞMALARI**
Ahmet Said DAĞAŞAN (Öğrenci Kongre Başkanı)
Prof. Dr. Haydar SUR (Tıp Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Hikmet KOÇAK (Kongre Başkanı)
Prof. Dr. Nazife GÜNGÖR (Rektör)
Prof. Dr. Nevzat TARHAN (Kurucu Rektör-Kongre Onursal Başkanı)
Doç. Dr. Şuayıp BİRİNCİ (Sağlık Bakan Yardımcısı)

11:15 - 12:15 **AÇILIŞ OTURUMU- ANA KONUŞMACILAR**
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hikmet KOÇAK
Prof. Dr. Bingür SÖNMEZ: Depremzedelerde Ani Ölüm
Coşkun ARAL: Video Sunumu

12:15 - 14:00 **ÖĞLE ARASI**

14:00 - 15:30 **1. OTURUM: AFETLERDE ORGANİZASYON**
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Haydar SUR
Kemal ÖZTÜRK: Afetlerde İletişim ve Organizasyon
Nasuh MAHRUKİ: Türkiye'nin Depremselliği ve Depremle Mücadelesi
Prof. Dr. İsmail BARIŞ: Sosyal Yaklaşım
Ecz. Bilge ÇALIŞKAN: Depremde Eczacılık Hizmetleri/Bir Eczacının İzlemleri
Prof. Dr. Nesrin ERÇELEN: Kent Afet Koordinasyonu: Hatay Deprem Tecrübesi

15:30 - 15:45 **Ara, Poster Ziyareti**

15:45 - 17:00 **2. OTURUM: AFETLERDE PSİKOSOSYAL YAKLAŞIM**
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Sermin KESEBİR
Dr. Öğr. Üyesi Melek Gözde LUŞ: Çocuklarda Psikiyatrik Yaklaşım
Doç. Dr. Serdar NURMEDOV: Yetişkinlerde Psikiyatrik Yaklaşım
Dr. Öğr. Üyesi Tuğba Ünsal SAPAN: Tabii Afetlerde Genetik Kimliklendirme

17:00 -18:00 **3. OTURUM: ÖĞRENCİ SÖZEL SUNUMLARI**
Oturum Başkanları: Prof. Dr. Aptullah HAHOLU - Dr. Öğr. Üyesi. Burcu TÜRKGENÇ

14 Ekim 2023 CUMARTESİ

09:30 - 11:00 **1. OTURUM: ÖĞRENCİ PANELİ**
Oturum Başkanı: Prof. Dr. A. Mecit KANTARCI - Dr. Öğr. Üyesi Nilgün KARASU
Değerlendirme: Prof. Dr. Mevlüt Sait KELEŞ

11:00 - 11:30 **Ara, Poster Ziyaretleri**

11:30 - 12:30 **2. OTURUM: AFETLERDE DAHİLİ YAKLAŞIM**
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ali Rıza ODABAŞ
Prof. Dr. Ali Rıza ODABAŞ: Yetişkin "Crush" Sendromu
Prof. Dr. Önder YAVAŞCAN: Pediatrik "Crush" Sendromu
Prof. Dr. Şahin ASLAN: Afetlerde Triyaj

12:30 - 13:30 **ÖĞLE ARASI**

13:30 - 15:00 **3. OTURUM: AFETLERDE CERRAHİ YAKLAŞIM**
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Necdet SAĞLAM
Prof. Dr. Ufuk KUYRUKLUYILDIZ: Tabii Afetlerde Anestezi ve Reanimasyon
Prof. Dr. M.Cengiz ÇOLAK: Akut Arter Yaralanmaları
Doç. Dr. Kutsi TUNCER: Ortopedik Yaklaşım
Op. Dr. Hümeyra CANBAZ: Jinekolojik-Obstetrik Yaklaşım
Uzm. Dr. Sarper SAĞLAM: Maraş Depreminde Acil Tıp Hekimleri Çalışmaları

15:00 - 16:40 **4. OTURUM: ÖĞRENCİ SÖZEL SUNUMLARI**
Oturum Başkanı: Doç. Dr. Papatya KELEŞ - Dr. Öğr. Üyesi Seda Nur AKYOL

16:40-17:30 **Konferans: İlyas POLATOĞLU: Doğal Afetler ve AFAD**

19:00 – 21:00 **Ödül Töreni ve Gala Yemeği**

15 Ekim 2023 PAZAR

09:30 - 12:00 **Teknik Gezi, Tatbikat (Anadolu UMKE yerleşkesi)**
Dr. Öğr. Üyesi Ayhan ÖZŞAHİN, Dr. Öğr. Üyesi Ali Cankut TATLIPARMAK

13:00 - 16:00 **Sosyal Aktivite: Boğaz Gezisi**

Kongre Yeri: Üsküdar Üniversitesi NP Sağlık Yerleşkesi İbn-i Sina Oditoryumu

II. Ulusal Tıp Öğrencileri Kongresi

BİLDİRİ ÖZETLERİ

BÜYÜK DEPREMLERDEN SONRAKİ DİYALİZ UYGULAMALARI VE HASTA SONUÇLARI ÜZERİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Ayça Coşar*, Nebile Şevval Ayan*, Hüda Zemzem*, Ayşe İpek Dinler*, İpek Yüksel, Tayfun Gözler****

* Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul, Türkiye

** Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Genetik ve Moleküler Tanı Laboratuvarı, İstanbul, Türkiye

Giriş: Depremler, yer yüzeyini sarsan ani doğal olaylar olarak bilinir ve bu olaylar insanlar, çevre ve ülkeler için ciddi sonuçlar doğurabilir. Özellikle büyük depremler, ezilme sendromu ve akut böbrek hasarı gibi sağlık sorunlarına yol açabilir, bu da kronik böbrek yetmezliği gibi uzun vadeli etkilere sahip olabilir. Diyaliz tedavisi, bu tür sağlık sorunlarını yönetmek için kullanılan bir yöntemdir; ancak depremler gibi büyük afetler, diyaliz hizmetlerini etkileyebilir ve bu durum, özellikle gelişmekte olan ülkelerde büyük sorunlar haline gelebilir. Bu çalışma, dünyada meydana gelen büyük depremler sonrası diyaliz tedavisi alan hastaların durumlarını ve sonuçlarını incelemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Bu çalışma, 1994-2023 yılları arasındaki literatürü kullanarak büyük depremler sonrası diyaliz tedavisi alan hastaların durumunu incelemeyi amaçlamaktadır. Anahtar kelimeler "büyük deprem", "diyaliz tedavisi", "deprem sonrası sağlık etkileri" olarak belirlenmiş ve 20 makaleye ulaşılmıştır.

Tartışma: 2007'de Vanholder ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada, Keşmir depremi sonrası akut böbrek hasarı gelişen 88 hastanın verileri incelenmiştir. Bu hastaların %63'ü diyaliz tedavisi görmüş ve diyalize giren hastaların ölüm oranı 1000 hastada 0,8 olarak hesaplanmıştır.

2015 Nepal depreminin ardından yapılan bir çalışmada, 1812 depremzededen %31,56'sının hastaneye yatırılması gerektiği ve bu hastalardan %4,02'sinde Akut Böbrek Hasarı (AKI) geliştiği tespit edilmiştir. AKI'li hastaların çoğu genç erkeklerden oluşmuş ve yüksek CPK seviyelerine sahip olanlar daha fazla AKI riski taşımıştır. Bu sonuçlar, daha etkili sıvı tedavisi ve yakın takip gerekliliğini vurgulamaktadır.

Sonuç: Depremler sonrası crush sendromu ve akut böbrek hasarı gibi ciddi sağlık sorunları, erken teşhis ve tedavi ile başarıyla yönetilebilir ve bu nedenle deprem sonrası hızlı ve etkili sağlık hizmetlerinin hayat kurtarıcı olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: “Büyük Deprem”, “Diyaliz Tedavisi”, “Deprem Sonrası Sağlık Etkileri”

TOPLUMSAL DAYANIŞMA VE YARDIMLAŞMANIN AFET YÖNETİMİNDE ÖNEMİ

Ayşe Aydemir Yıldırım*
* Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Acil Durum ve Afet Yönetimi Program, İstanbul, Türkiye

Giriş: Afetler, toplumsal yapıyı tehdit eden olaylardır. Bu durumlarda toplumsal dayanışmanın önemi daha da belirgin hale gelir. Toplum, afet öncesi ve sonrası süreçlerde aktif bir rol oynamalıdır.

Yöntem: Nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilen çalışma, sosyal ağların afet yönetimindeki rolünü ve toplumsal dayanışmanın etkisini incelemektedir. Veriler MAXQDA programında analiz edilmiştir.

Tartışma: Araştırma bulguları, afetlerde toplumsal dayanışmanın gerekliliğini ortaya koymakta, sosyal ağların zayıflamasının risklerini vurgulamaktadır. Toplum, kriz anlarında dayanışma göstermekte, ancak önceden güven inşasına ihtiyaç vardır.

Sonuç: Afet yönetiminde toplumsal dayanışma, kamu yetkililerinin çabalarını destekleyen kritik bir unsurdur. Sosyal ağların güçlendirilmesi, dayanışma ruhunun yeniden inşa edilmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: “Afet”, “Bütünleşik Afet Yönetimi”, “Dayanışma”, “Gönüllülük”

DEPREM BÖLGELERİNDE HALK SAĞLIĞI DEĞERLENDİRMELERİ: MULTİDİSİPLİNER BİR YAKLAŞIM İÇİN ÖNERİLER

Berra Ağun*, Merve Nur Karasaç*
* Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Acil Durum ve Afet Yönetimi Program, İstanbul, Türkiye

Giriş: Deprem, yıkıcı etkileriyle hayatımızı kökten değiştiren bir afettir. Yaşanan yıkım ve kayıplar, insanların psikolojik, fiziksel ve sosyoekonomik alanlarda ciddi etkilerle sarsılmasına neden olmaktadır. Afet bilimi, disiplinler arası bir çalışma haline gelmektedir. Halk sağlığı alanında deprem epidemiyolojisi, depremlerin toplum sağlığına verdiği kayıpları inceler. Türkiye, aktif bir deprem kuşağı üzerindedir; ülke topraklarının %96'sı deprem tehlikesine sahiptir.

Yöntem: Bu çalışmada, Google Scholar, NCBI, AFAD ve DergiPark yayınları kullanılarak 2000-2023 yılları arasında yayımlanan makaleler toplandı. "Afet", "Multidisipliner", "Halk Sağlığı", "Hazırlıklı Olma" ve "Deprem Epidemiyolojisi" anahtar kelimeleri ile 9 makale incelendi ve konuya uygun bölümler derlendi.

Tartışma: Araştırmanın amacı, İzmit Merkez Saraybahçe Belediyesinde 5 kat ve üzerindeki apartmanlarda oturan bireylerin, yerel toplumsal gruplarla etkileşim içinde deprem hazırlık düzeylerini ortaya koymaktır. Araştırma sonucunda, bireylerin deprem tehlikesine karşı etkileşim içinde hazırlanmadığı ve bilgi edinmedikleri görülmüştür.

Sonuç: Toplumun sorumluluğu, afetlere hazırlıklı olmak ve bilincini yükseltmektir. Sağlık profesyonellerinin görevleri, sağlık hizmet yapılarının dayanıklılığını artırmak ve topluma müdahale edebilecek durumu korumaktır. Deprem epidemiyolojisi çalışmaları, sağlık çalışanlarına büyük yarar sağlarken, halkın da afetlere daha hazırlıklı hale gelmesine yardımcı olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: "Afet", "Multidisipliner, Halk Sağlığı", "Deprem Epidemiyolojisi"

DEPREMLERDE DÜNDEN BUGÜNE CRUSH SENDROMU

Gokhan Tutulmaz*, Burcu Turkgenç**
* Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul, Türkiye
** Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Giriş: Rabdomyoliz kaynaklı otointoksikasyon olarak bilinen ve "Crush sendromu" adıyla anılan durum, özellikle deprem felaketlerinde sıkça görülmektedir (Peiris, 2017). Bu hastalık, doğal afetlerde akut böbrek yetmezliği, hiperkalemi, hipokalsemi, hiperfosfatemi ve sepsis gibi yaşamı tehdit eden durumlara yol açmaktadır (Rroji et al., 2021). Çalışmanın amacı, Türkiye'deki 1999 Marmara, 2011 Van ve 2023 Kahramanmaraş depremlerinde Crush sendromu vakalarını epidemiyolojik, klinik bulgular ve tedavi protokolleri açısından karşılaştırmaktır.

Yöntem: Literatür incelenerek Marmara depreminde 3258, Van depreminde 4250 ve Kahramanmaraş depreminde 2037 depremzede arasında Crush sendromu vakaları karşılaştırılmıştır. Toplam 20 makaleden elde edilen veriler, GraphPad analiz programında (GraphPad Software, San Diego, CA, USA) ki-kare testi ile karşılaştırılmış ve $p<0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Tartışma: Çalışmada, ampütasyon oranı dışındaki parametrelerde (fasyotomi oranı, diyaliz ve ölüm oranları) istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p<0.0001$). Marmara depreminde Crush sendromu görülme oranı %30.9, Van depreminde %2 ve Kahramanmaraş depreminde %38.3 olarak hesaplanmıştır. Kahramanmaraş depreminde fasyotomi ve Crush sendromu kaynaklı ölüm oranlarının düşmesi, tedavi yaklaşımlarındaki gelişmelerin bir göstergesidir. Bu durum, multidisipliner tedavi ve klinik izlemin önemini vurgulamaktadır.

Sonuç: Kahramanmaraş depremi sonrası, Crush sendromlu hastalar için

uygulanan yeni yöntemlerin iyileşme sürecine olumlu etkileri gözlemlenmiştir. Tedavi uygulamalarında afetzedelerin özel ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması kritik bir öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: “Deprem”, “Crush sendromu”, “Ampütasyon”, “Fasyotomi”

DÜNYADA MEYDANA GELEN DOĞAL AFETLERDE KARDİYOVASKÜLER HASTALIKLAR; SİSTEMATİK BİR İNCELEME

Hüda Zemzem*, Nebile Şevval Ayan*, Ayça Coşar*, Sena Aktaş*, İpek Yüksel, Tayfun Gözler****

* Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul, Türkiye
** Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Genetik ve Moleküler Tanı Laboratuvarı, İstanbul, Türkiye

Giriş: Afetler, topluma can kayıpları, mal kayıpları ve ekonomik zararlar gibi olumsuz etkileri olan beklenmedik olaylardır. Kardiyovasküler hastalıklar dünya genelinde ölüm ve hastalıkların yaygın bir nedenidir, özellikle gelişmekte olan ülkelerde sıklığı artmaktadır. Afetlerin sonrasında ortaya çıkan psikolojik etkiler ve fizyolojik stres faktörleri, kardiyovasküler hastalıkların riskini artırabilir. Bu derleme çalışması, küresel çapta meydana gelen doğal afetlerin kardiyovasküler hastalıklara yönelik etkilerini derinlemesine ve kapsamlı bir şekilde analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Google Scholar ve Scopus veritabanları kullanılarak doğal afetler ile kardiyovasküler hastalıklar arasındaki ilişkiyi inceleyen sistemli bir derleme çalışması yapıldı. Anahtar kelimeler "Doğal afetler" ve "kardiyovasküler hastalıklar" olarak kullanıldı. 1986-2018 yılları arasından seçilen 18 temel makale, çalışmanın ana odak noktalarını desteklemek ve derinlemesine analiz sağlamak için kullanıldı.

Tartışma: 2013'te Nakamura ve ark. tarafından yapılan bir çalışma, Büyük Doğu Japonya Depremi sonrasında kalp yetmezliği insidansının ve hastane içi ölüm oranının arttığını ve psikososyal stresin bu artışta etkili olabileceğini göstermiştir.

Huang ve ark. (2011) çalışması, Sichuan'daki 2008 depreminin ardından kalp yetmezliği hastalarında depreme bağlı kaybın ve depresif belirtilerin prognoz üzerinde önemli olduğunu göstermiştir. Depresyon olmayan hastalarda depreme bağlı kaybın kötü sonuçlarla ilişkilendirildiği bulunmuştur.

Sonuç: Doğal afetler sonrası kardiyovasküler hastalıklar gibi ciddi sağlık

sorunları riski yüksektir, ancak erken teşhis ve tedavi ile bu durumlar başarıyla yönetilebilir. Yapılan derleme çalışması, doğal afetler sonrası hastaların zamanında fiziksel ve psikolojik tedavi ile daha iyi bir iyileşme şansına sahip olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, doğal afetler sonrası hızlı ve etkili sağlık hizmeti sunulması hayat kurtarıcı olabilir.

Anahtar Kelimeler: “Afetler,” “Kardiyovasküler hastalıklar,” “Psikolojik stres,” “Erken teşhis.”

MEYDANA GELEN DOĞAL AFETLERDEN SONRA KANSER HASTALARININ EVDE BAKIM SÜREÇLERİNİN HALK SAĞLIĞINA ETKİSİ

Melike Aksu*, Ahmet Said Dagaşan*, Tayfun Gözler*, İpek Yüksel*, Haydar Sur***

* Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul, Türkiye
** Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Genetik ve Moleküler Tanı Laboratuvarı, İstanbul, Türkiye *** Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Giriş: 21. yüzyılın ilk on yılında meydana gelen doğal afetler, 1980'lere göre üç kat daha fazla sıklık ve yıkım gösterdi. Birleşmiş Milletler Afetlerin Epidemiyolojisi Araştırma Merkezine göre 2021 yılında doğal olaylarla ilgili 432 afet meydana geldi. Bu felaketler, sürekli bakıma ihtiyaç duyan kanser hastalarını orantısız bir şekilde etkileyebilir. Halk sağlığı çalışmaları bu etkileri anlamak için önemli bulgular sunabilir.

Yöntem: Bu çalışmada, 2000-2023 yılları arasında yayımlanan makaleler toplandı. 'Doğal afet', 'Kanser ve Bakım', 'Hastalık', 'Sosyal izolasyon' ve 'Yaşam Kalitesi' anahtar kelimeleri kullanılarak 15 makale incelendi. Dışlama yöntemiyle konuya uymayan kısımlar çıkarıldı ve uygun bölümler derlendi.

Tartışma: 2011'de Japonya'da meydana gelen Üçlü Felaket'te, yerel olarak ilerlemiş bir kolorektal kanser vakası sosyal izolasyona maruz kaldı. Hastanın ailesi tarafından terk edilmesi, sağlık sorunları hakkında bilgi edinme fırsatlarının azalmasına yol açtı. Bu durum, hasta gecikmesine bir yıldan fazla katkıda bulundu. Ayrıca, 219 hastada yapılan bir çalışmada afet sonrası meme kanseri vakalarında artış gözlemlendi. Hastalar arasında gecikme riski, afet öncesine göre beş yıl boyunca devam etti.

Sonuç: Doğal afetlerin uzun vadede kanser hastası gecikmesini tetiklediği sonucuna varılmaktadır. Afetler nedeniyle sosyal izolasyona maruz kalan yerel halk, hastalıklarına yönelik semptomları göz ardı etmekte ve duyarlılıkları azalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Doğal afet, Kanser ve Bakım, Hastalık, Sosyal izolasyon, Yaşam Kalitesi.

AFET YÖNETİMİNDE TEKNOLOJİ DEVRİMİ: YAPAY ZEKA, 3D BASKI VE IoT UYGULAMALARI

Doğukan Çanakçı*, Aybüke Yıldız*
* Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Tıp Fakültesi

Giriş: Bu derleme, Yapay Zeka, 3D Baskı ve Nesnelerin İnterneti (IoT) dahil olmak üzere teknolojinin afet yönetimi alanındaki uygulamalarını incelemektedir. Bu teknolojilerin afet müdahalesine entegrasyonu ile ilgili zorluklar ve fırsatlar hakkında içgörüler sağlamayı amaçlamaktadır.

Yöntem: PubMed, Google Scholar, IEEE Xplore ve Scopus gibi veri tabanlarında 'Afet Yönetimi', 'Yapay Zeka', '3D Baskı' ve 'Nesnelerin İnterneti (IoT)' anahtar kelimeleri kullanılarak sistematik bir inceleme gerçekleştirilmiştir. 100'den fazla potansiyel kaynak elde edilmiş, 25 yeni yayın incelenerek teknolojinin afet yönetimindeki rolü kapsamlı bir şekilde araştırılmıştır.

Tartışma: Yapay zeka, 3D baskı ve IoT teknolojileri, afet yönetimini dönüştürme potansiyeline sahiptir. Bu teknolojiler, veriye dayalı karar alma süreçlerini ve müdahale verimliliğini artırmaktadır. Yapay Zeka, Coğrafi Bilgi Sistemi (GIS) ile mekansal analitiği geliştirirken, sosyal medya verilerinin işlenmesi afet şiddetinin değerlendirilmesine yardımcı olur. 3D Baskı, afet tedarik zincirlerine entegre olarak hızlı yanıt sunar ve lojistik kolaylığı sağlar. IoT, durumsal farkındalığı artırarak iletişimi güçlendirir ve koordinasyonu teşvik eder. Ancak, sınırlı literatür, yüksek maliyetler ve kalite standartları gibi zorluklar daha fazla araştırma gerektirmektedir.

Sonuç: Teknolojinin afet yönetimindeki rolü, daha etkin müdahale ve karar alma süreçlerini destekleyerek hayat kurtarıcı olabilir. Bu alandaki yenilikler, gelecekte afet yönetiminde önemli gelişmelere yol açma potansiyeline sahiptir.

Anahtar Kelimeler: "Yapay Zeka," "3D Baskı," "Nesnelerin İnterneti (IoT)," "Afet Yönetimi."

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİNİN SEÇİLMİŞ BİR GRUP ÖĞRENCİSİNİN PSİKOLOJİK İLK YARDIM KONUSUNDA FARKINDALIK VE BEKLENTİLERİ

Sahar Hanafirazi*, Ayhan Özşahin**
* Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul, Türkiye
** Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Giriş: Psikolojik ilk yardım, travmatik olaylar sırasında veya sonrasında yapılan erken dönem psikososyal müdahale yaklaşımıdır. Bu çalışma, Maraş Depremi deneyimi olan Üsküdar Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin psikolojik ilk yardım konusundaki farkındalık ve beklentilerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Derinlemesine görüşme yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen çalışmaya, Maraş Depremi'nin yaşandığı 7 şehirden birinde yaşayan ve depremi deneyimleyen öğrenciler seçilmiştir. Farkındalık ve beklentileri gözlemek için yarı yapılandırılmış bir soru formu kullanılmış, çalışma nicel, tanımlayıcı ve kesitsel olarak planlanmıştır.

Tartışma: Çalışmaya katılan 10 öğrencinin %60'ı erkek olup yaş ortalaması 23,1'dir. Öğrencilerin %60'ı depremi yaşamıştır. Deprem sırasında tüm öğrenciler tepkisiz kalmış, %50 ölüm korkusu, %16,6 pişmanlık ve çarpıntı hissetmiştir. Ailelerinden uzakta olan öğrencilerin %75'i inkar, %25'i vicdan azabı duymuştur. %50'si psikolojik ilk yardım terimini daha önce duymamıştır ve hiçbiri destek almamıştır. Ayrıca, %70'i travma sonrası terapi desteği almayı düşünmektedir. Beklentileri, afetzedelere nasıl yaklaşacakları ve kendilerini nasıl sakinleştirebilecekleridir. Öğrenciler, psikolojik ilk yardım konusunda daha fazla bilgi edinmek istemekte ve çoğu, görüşmeden sonra konuyla ilgili araştırma yapmayı arzulamıştır.

Sonuç: Bu çalışma, öğrencilerin psikolojik ilk yardım konusundaki bilgi eksikliklerini ve ihtiyaçlarını ortaya koymaktadır. Psikolojik ilk yardım eğitimine erişim olanaklarının artırılması, bu tür durumlarda etkili müdahale sağlanma-

sı açısından kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: “Psikolojik ilk yardım,” “travmatik olay,” “doğal afet.”

MARMARA DEPREMİ SONRASINDA BÖBREK REPLASMAN TEDAVİLERİNE YÖNELİK ÇALIŞMALARIN DERLENMESİ

Reyhan İrem ÜnlÜ*, Tayfun Gözler*, İpek Yüksel*
* Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul, Türkiye
** Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Genetik ve Moleküler Tanı Laboratuvarı, İstanbul, Türkiye

Giriş: Ezilme sendromu, büyük felaketler sonrası önemli bir ölüm sebebidir. Renal Replasman Tedavisi, bu tür olaylarda hayati öneme sahiptir. 17 Ağustos 1999 Marmara depremi, 17.000'den fazla ölüme ve 43.000'den fazla yaralanmaya sebep olmuştur. Depremde, 639 yaralıdan 477'si böbrek komplikasyonları nedeniyle diyaliz desteğine ihtiyaç duymuştur. Bu çalışma, diyaliz ihtiyacı duyan hastaların kapsamlı bir analizini sunmayı amaçlamaktadır.

Yöntem: 1997-2023 yılları arasında yayımlanan makaleler, PubMed ve Google Scholar kullanılarak toplandı. "Doğal afet", "Marmara depremi", "Renal Replasman tedavileri", "Ezilme sendromu", "Diyaliz" anahtar kelimeleri ile 6 makale incelendi. Dışlama yöntemiyle konu dışındaki kısımlar çıkarılarak derleme oluşturuldu.

Tartışma: Ezilme sendromu, felaketler sonrası önemli bir ölüm sebebidir. Sever ve Ark. tarafından yapılan analizde, yaralıların %74,6'sı diyaliz desteğine ihtiyaç duymaktadır. Renal Replasman Tedavileri'nin tüm formları ezilme sendromunda kullanılmıştır. Sürekli renal replasman tedavisi görenlerde mortalite oranları daha yüksektir; diyaliz alanların ölüm oranı %17,2 iken, diyaliz almayanların oranı ile karşılaştırıldığında yüksektir.

Sonuç: 17 Ağustos 1999 Marmara depremi, diyaliz ihtiyacının yüksek olduğu bir felaket olmuştur. Renal Replasman Tedavileri, birçok hayatın kurtarılmasına vesile olmuştur. Çocuklarda görülen nefrolojik sorunların sıklığı daha düşük olmakla birlikte, enkaz altında geçirilen süre ile hayatta kalma arasında prognostik bir gösterge bulunmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: "Doğal afet", "Marmara depremi", "Renal Replasman tedavileri", "Ezilme sendromu", "Diyaliz"

BİR DEPREMZEDE AİLENİN DENEYİMLERİYLE AFAD EĞİTİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Rukiye Korkmaz*, Ayhan Özşahin**
* Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul, Türkiye
** Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Giriş: Ülkemiz, deprem riski yüksek bölgelerde yer almaktadır. Bu çalışmada, bir depremzede ailenin deneyimlerinden yararlanarak AFAD eğitim dokümanlarındaki mesajların etkisi incelenmiştir.

Yöntem: Olgu sunumu yöntemi tercih edilmiştir; bu yöntem, genellikle farkındalık yaratmak amacıyla kullanılan bir kanıt sunma tekniğidir.

Tartışma: Aile, Maraş Depremi sırasında Adıyaman'daki evlerinde bulunmuş ve bina çökünce son anda dışarı çıkabilmiştir. İki aile üyesi hafif yaralanmış, bazıları enkaz altında kalmıştır. Aile, deprem öncesinde risk bilgisine sahipti, ancak bu büyüklükte bir yıkım beklemiyordu. "Sarsıntı bittikten sonra evi terk edin" ifadesini uygulamamaları sayesinde hayatta kalmışlardır. "Deprem Çantası" önemli olsa da, içerik taşınamayacak kadar ağırdır. Ailenin deneyimleri, AFAD eğitimlerinde verilen bazı mesajların sakıncalı, bazılarının ise sürdürülebilir ve uygulanabilir olmadığı sonucuna varmıştır. Topluma yönelik afet eğitimleri büyük bir gereksinimdir ve mevcut eğitim içeriklerinin afet deneyimlerinden yararlanarak sürekli geliştirilmesi gerektiği görülmüştür. Ayrıca, algoritma tarzı eğitimlerin uygulanmasında ciddi sakıncalar doğabileceği gözlemlenmiştir; bu nedenle eğitim yöntemlerinin mevcut deneyimler ışığında değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Sonuç: Bu çalışmanın bulguları, afet eğitimlerinin güncellenmesi ve toplumun gerçek deneyimlerinden yararlanılarak geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Eğitim içeriklerinin etkinliği artırılmalı ve afetzedelerin ihtiyaçlarına uygun hale getirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: "Deprem", "AFAD", "Eğitim"

6 ŞUBAT DEPREMİNİ YAŞAYAN DEPREMZEDELERDE DEPREM SONRASI ADAPTASYON SÜREÇLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: OLGU SUNUMU VE LİTERATÜR TARAMASI

Sueda Karabatak*, Zeynal Abidin Kocadağ*, Aptullah Haholu***
* Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul, Türkiye
* Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi, İstanbul, Türkiye
*** Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Patoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Giriş: Deprem sonrası normal hayata dönüş süreci, bireylerin yaş grupları ve cinsiyetleri açısından farklılık göstermektedir. Bu çalışma, depremzede bireylerin adaptasyon süreçlerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Depremi yaşamış bireylerle yapılan görüşmeler ve literatür taraması kullanılarak adaptasyon süreçleri değerlendirildi. 13-19, 20-29, 50-59 ve 60-69 yaş gruplarından 5 depremzede örneği seçildi.

Tartışma: Deprem anı ve sonrasındaki dönemlerde önemli farklılıklar saptandı. Bazı bireylerin psikolojik şok dönemi beklenenden uzun sürdü. Anksiyete ve Travma Sonrası Stres Bozukluğu gelişme olasılığı bulunmaktadır.

Sonuç: Depremin yarattığı kayıpların yanı sıra hayatta kalanların adaptasyon süreçleri önemlidir. 7-8 ay geçmesine rağmen korku ve endişenin devam ettiği görülmüştür. Daha geniş bir çalışma ile bu konunun literatüre kazandırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: “Deprem”, “Posttravmatik Sendrom”, “Adaptasyon”

DÜNYADA YAŞANAN DOĞAL AFETLERİN ANTİDEPRESAN VE ANTİPSİKOTİK İLAÇLARIN REÇETELENME ŞEKLİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Nebile Şevval Ayan*, Ayça Coşar*, Hüda Zemzem*, İpek Yüksel*, Tayfun Gözler*

* Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul, Türkiye
** Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Genetik ve Moleküler Tanı Laboratuvarı, İstanbul, Türkiye

Giriş: Türkiye, atmosferik, jeolojik ve hidrolojik kökenli doğal afetlere maruz kalan bir ülke olarak öne çıkar. Özellikle depremler gibi felaketler sıkça yaşanır ve bu afetler fiziksel ve sosyal zarar görebilirliği yüksek bir düzeyde etkileyebilir. Bu afetler, ruhsal sağlık sorunlarına da yol açabilir, psikoz gibi ciddi ruhsal bozuklukların gelişimine veya şiddetlenmesine neden olabilir. Bu tür psikiyatrik sorunların tedavisinde antipsikotik ilaçlar ve antidepresanlar kullanılırken, afetler sonrası ilaç reçetelerinde değişiklikler gözlemlenebilir. Doğal afetlerin ruh sağlığı üzerinde hem kısa hem de uzun vadeli etkileri olduğu göz önüne alındığında, bu tür afetlerin toplumlar üzerinde derin izler bıraktığı ve psikiyatrik sorunların yaygınlaştığı bir sonuç olarak ortaya çıkar.

Yöntem: Bu çalışmada, dünya genelindeki doğal afetlerin antipsikotik ve antidepresan ilaç kullanımına etkisini incelemek amacıyla 2006-2023 yılları arasında yayınlanan 11 makale kullanılmıştır. Literatür taraması, Google Scholar ve Scopus gibi önemli akademik veri tabanlarında "doğal afetler," "ruh sağlığı" ve "ilaç kullanımı" anahtar kelimeleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Tartışma: 2010'da Rossi ve ekibi, İtalya'nın L'Aquila kentindeki depremin ardından hayatta kalanların psikotrop ilaç reçetelerindeki artışı inceledi. 105.000 kişilik nüfusta antidepresan reçete edilenlerin sayısının 6.350'den 6.836'ya, antipsikotikler için ise sayının 1.646'dan 2.551'e yükseldiğini buldular.

Sonuç: Doğal afetler, ruh sağlığı üzerinde önemli kısa ve uzun vadeli etkiler yaratmakta, psikiyatrik sorunların yaygınlaşmasına yol açmaktadır. Literatür taramaları, afet sonrası antipsikotik ve antidepresan ilaç kullanımında belir-

gin artışlar olduğunu göstermektedir. Bu durum, ruhsal sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi ve psikiyatrik destek sistemlerinin güçlendirilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: “Doğal Afetler,” “Ruh Sağlığı”, “İlaç Kullanımı”

TÜRKIYE'DEKİ SAĞLIK ÇALIŞANLARININ AFET VE ACİL DURUMLAR SIRASINDA GÖREVE HAZIR OLMA YETENEĞİNİN İNCELENMESİ

Nida Açıkgöz*, İpek Yüksel*, Tayfun Gözler*
* Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul, Türkiye
** Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Genetik ve Moleküler Tanı Laboratuvarı, İstanbul, Türkiye

Giriş: Afetlere hazırlıklı olma, sistemin tüm aşamalarında risk değerlendirmesi ve multidisipliner yönetim stratejileri dahil olmak üzere, afetten etkilenen topluluğun kısa, orta ve uzun dönemli sağlık gereksinimlerine etkili müdahalenin sağlanması açısından kritik öneme sahiptir. Çalışmanın amacı Türkiye'deki sağlık çalışanlarının afet ve acil durumlar sırasında göreve hazır olma yeteneğini inceleyen çalışmaları inceleyerek mevcut bilgiyi ortaya koymak ve daha sonra yapılacak olan çalışmalara yol göstermektir.

Yöntem: Google akademikten 'sağlık çalışanları, afet ve acil durumlara hazırlık' anahtar kelimeleri kullanılarak 2019-2023 yılları arasındaki 15 literatür taranmıştır. Bu literatür taramaları sonucunda elde edilen bilgiler çalışmamı derlemek için kullanılmıştır.

Tartışma: Dinç ve ark.,'nın 2021 yılında yaptığı çalışmada, katılımcıların %23,2'si kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer olayların olması durumunda maruz kalan hastalar için uygulanması gereken prosedürü bildiğini ifade etmiştir. Yangın-patlamalar ile gaz kaçağı durumlarında uygulanacak prosedürleri bildiğini ifade edenlerin payı sırasıyla %35,9 ve %31,5'tir. Katılımcıların %60,2'si hastanede olası bir tahliye durumunda uygulanması gereken prosedürü bilmediğini ya da kısmen bildiğini ifade etmiştir (hayır %29; kısmen %31,2). Araştırmaya katılan sağlık personelinin görüşlerine göre belirlenen afet ve acil durumlara hazırlıklı olma durumunu etkileyen değişkenler; meslekte ve hastanede çalışma yılları, afet deneyimine sahip olmak, afet eğitimi ve tatbikatına katılmak, afet planını okumak, afet planını hazırlamak ve güncelleme çalışmalarına katılım olarak belirlenmiştir.

Sonuç: Literatür taramalarına göre sağlık personelinin afet ve acil durumlara yönelik bilgilendirici tatbikat ve eğitimleri arttırılmalı. Eksik görülen ayrıntılar üzerinde durulup afetlerdeki sorumlulukları hakkında farkındalıklarının arttırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: “Afet Durumları”, “Sağlık Çalışanları”, “Acil Durum Görevleri”

CRUSH SENDROMUNA BAĞLI AKUT BÖBREK HASARINDA YENİ TERAPÖTİK SEÇENEKLER

Mehmet Hamza Budulgan*, Aptullah Haholu**
* Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul, Türkiye
** Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Patoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Giriş: 6 Şubat 2023 depremlerinde Crush sendromuna bağlı akut böbrek hasarı (ABH) birçok hayatta kalan kişide görülmüştür. Crush sendromu, kas hasarına bağlı olarak dolaşımda artan myoglobin nedeniyle ABH'ye yol açabilir.

Yöntem: Rabdomiyolize bağlı myoglobin artışını tedavi etmek amacıyla literatürde yer alan yeni ekstrakorporeal kan saflaştırma (EKS) teknikleri incelenmiştir.

Tartışma: Myoglobin artışını kontrol etmek, ABH progresyonunu yavaşlatmada önemlidir. Sıvı tedavisinin yetersiz kaldığı durumlarda EKS teknikleri uygulanmaktadır.

Sonuç: EKS teknikleri, Crush sendromuna bağlı ABH tedavisinde etkili olup, myoglobin ve toksik maddelerin uzaklaştırılmasında daha başarılı sonuçlar sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: "Rabdomiyoliz", "Akut böbrek hasarı", "Myoglobin"

DEPREMZEDE REHABİLİTASYONUNDA BESLENME YAKLAŞIMI

Şirvan Ürün*, Tanju Özsoy**
* Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik, İstanbul, Türkiye
** Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Otopsi Yardımcılığı Programı, İstanbul, Türkiye

Giriş: Depremler, fiziksel ve sosyal kayıplara neden olup afet sonrası çaresizlik ve savunmasızlık duygularını artırarak rehabilitasyon sürecini zorlaştırmaktadır. 6 Şubat 2023'teki Kahramanmaraş depremi, afet öncesi planlamalar kadar afet sonrası beslenme yaklaşımlarının önemini de gözler önüne sermiştir. Bu derlemenin amacı, deprem sonrası rehabilitasyon sürecinde beslenmenin önemine dikkat çekmek ve beslenme uzmanlarının afet süreçlerinde daha etkin roller almasını sağlamaktır.

Yöntem: Afet kaynaklı sağlık sorunlarına beslenmenin etkisi, 2010-2023 yılları arasında PubMed, Scopus, Google Akademik ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi e-kütüphanesi gibi veri tabanlarında "Deprem, doğal afet, beslenme, sağlık sorunları" anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan çalışmalar taranarak incelenmiştir.

Tartışma: Deprem sonrasında beslenmenin göz ardı edilmesi, kısa ve uzun vadeli sağlık sorunlarına yol açabilmektedir. Afet sırasında sağlıklı ve dengeli beslenme, iyileşme sürecini hızlandırabilir ve genel sağlık durumunu iyileştirebilir. Afet diyetisyeni kavramının geliştirilmesi, afet sonrası beslenme hizmetlerinin etkinliğini artıracaktır.

Sonuç: Afet sonrası rehabilitasyon sürecinde beslenme, göz ardı edilmemesi gereken kritik bir unsurdur. Özel diyet planlamalarının yapılması ve hassas grupların desteklenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, beslenme uzmanlarının afet süreçlerinde daha etkin roller alması sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: "Deprem", "Doğal afet", "Beslenme", "Sağlık sorunları".

CRUSH SENDROMUNDA KÖK HÜCRE TEDAVİSİ: YENİ YAKLAŞIM

Edanur TURAN*, İpek YÜKSEL, Tayfun GÖZLER**, Nilgün KARASU***, Nesrin ERÇELEN*****

* Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul, Türkiye
** Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Moleküler Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye
*** Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Genetik Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Amaç: Crush sendromu ağır kas travmalarından sonra kas hücrelerinin ezilmesi ve parçalanarak içeriğinin kana karışması, toksik etki oluşturarak başta böbrekler olmak üzere vücuttaki çeşitli ve organ ve sistemler iflasa sürükleyecek düzeye kadar ağırlaşabilecek bir tablodur. Çalışmamızda Crush Sendromu sonucu rabdomiyolize bağlı akut tübüler nekroz gelişen hastalara kök hücre naklinin etkilerini araştırmayı amaçladık.

Giriş: Crush Sendromu; darbe alma, ezilme gibi travmalardan sonra kas hücrelerinin ağır hasar alarak içeriğinde bulunan ve normalde kanda bulunmaması gereken bazı maddelerin kana salınması ya da kanda belli bir düzeyde bulunması gereken maddelerin seviyesinin yükselmesi ile başta böbrekler ve kalp olmak üzere çeşitli dokularda hasar oluşturmasıdır. Bu durumda akut böbrek yetmezliği, kardiyak aritmiler sık gözlenir. Kök Hücre Tedavisinde amaç; farklı dokulara dönüşebilme yeteneği bulunan ve kordon kanı, yağ, kemik iliği, yumurta dokularından alınarak hasarlı dokuya enjekte edilen kök hücrelerin dokudaki hasarlanmayı azaltması ve rejenerasyonu sağlamasıdır. Akut Tübüler Nekroz ise; en sık iskemi veya toksin (miyoglobin) kaynaklı akut tübül hasarına bağlı gelişmektedir.

Gereç-Yöntem: Bu derleme çalışması, deprem sonucu Crush Sendromu görülen ve akut tübüler nekroz gelişen hastalarda akut dönemde kök hücre tedavisinin etkinliğini incelemek amacıyla Google Scholar ve Pubmed gibi veri tabanlarında 2009-2022 yıllarında yayınlanmış 17 makalenin incelenmesi ile oluşturulmuştur. Anahtar kelimeler arasında “kök hücre”, “crush sendromu”, “akut tübüler nekroz” terimleri bulunmaktadır.

Tartışma: Herrera ve arkadaşlarının 2004 yılında yaptığı çalışmada kas hasarına bağlı gelişen akut tübüler nekroz modellenen farelerde mezenkimal kök hücrelerin, tübüler epitel hücrelere farklılaşarak iyileşmeyi indüklediği gösterilmiştir (Herrera ve arkadaşları, 2004).

Perin ve arkadaşlarının 2010 yılında yaptığı çalışmada, gliserol kaynaklı rabdomyoliz ve akut tübüler nekroz hastalığı modellenen farelere, insan amniyotik sıvısı kaynaklı kök hücrelerin enjekte edilmesiyle, kreatinin ve BUN seviyelerinin, hasarlı tübül ve apoptoz sayılarının azaldığı, tübüler epitelyal proliferasyonun teşvik edildiği ve akut tübüler nekrozu iyileştirerek koruyucu bir etki sağladığı gösterilmiştir (Perin ve arkadaşları 2010).

Almeida ve arkadaşlarının 2013 yılında yaptığı çalışmada farelerde rabdomiyolizin neden olduğu böbrek hasarında mezenkimal kök hücrelerin koruyucu etkinliği gösterilmiştir (Almedia ve arkadaşları, 2013).

Geng ve arkadaşlarının 2014 yılında yaptığı çalışmada rabdomiyoliz sonucu akut tübüler nekroz modellenen farelere mezenkimal kök hücre enjeksiyonunun M2 makrofaj düzeyini arttırarak tübüllerdeki hasarlanmayı onarım safhasına geçirdiği ve iyileşmeyi hızlandırdığı gösterilmiştir (Geng ve arkadaşları, 2014).

Papazoya ve arkadaşlarının 2015 yılında yaptıkları bir meta-analizde, kronik böbrek hastalığı tedavisinde hücre temelli terapinin plazma kreatinin ve plazma üre seviyesini azalttığı; idrar protein düzeyinin iyileşmeye en uygun sonuç ölçüsü olduğu, kan basıncının düşük veya yüksek ölçüldüğü ve glomerulosklerоz ve tübülointerstisyel nefritte azalmalar gözlendiği bildirilmiştir (Papazoya ve arkadaşları, 2015).

Hücre bazlı rejeneratif tedavi başka tedavi seçeneği olmayan hastalar için kapsamlı olarak değerlendirilen bir alternatiftir (LaTonya ve arkadaşları, 2016).

Sonuç Ve Öneriler: Kök hücre tedavsinin, Crush sendromu sonucunda görülebilen akut tübüler nekrozda iyi bir potansiyel tedavi seçeneği olabileceği literatürdeki preklinik çalışmalarla gösterilmiştir. Gerçekleştirilecek ileri çalışmalar, bu stratejinin güçlendirilerek kullanımını yaygınlaştıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Akut tübüler nekroz, Crush sendromu, Kök hücre

KAYNAKÇA

1. Almeida DC, Donizetti-Oliveira C, Barbosa-Costa P, Origassa CS, Camara NO. In search of mechanisms associated with mesenchymal stem cell-based therapies for acute kidney injury. Clin Biochem Rev. 2013;34:131–144
2. Geng Y, Zhang L, Fu B, Zhang J, Hong Q, Hu J, Li D, Luo C, Cui S, Zhu F, Chen X. Mesenchymal stem cells ameliorate rhabdomyolysis-induced acute kidney

3. Herrera MB, Bussolati B, Bruno S, Fonsato V, Romanazzi GM, Camussi G. Mesenchymal stem cells contribute to the renal repair of acute tubular epithelial injury. Int J Mol Med. 2004;14:1035–1041

4. LaTonya J. Hickson, Alfonso Eirin, Lilach O. Lerman, Challenges and opportunities for stem cell therapy in patients with chronic kidney disease, Kidney International, Volume 89, Issue 4, 2016, Pages 767-778, ISSN 0085-2538,

5. Papazova, D.A., Oosterhuis, N.R., Gremmels, H., Van Koppen, A., Joles, J.A. and Verhaar, M.C., 2015. Cell-based therapies for experimental chronic kidney disease: a systematic review and meta-analysis. Disease models & mechanisms, 8(3), pp.281-293.

6. Perin, L., Sedrakyan, S., Giuliani, S., Da Sacro, S., Carraro G. Ve ark., 2010, Protective Effect of Human Amniotic Fluid Stem Cells in an Immunodefficient Mouse Model of Acute Tubular Necrosis, PLo5 ONE 5(2): e9357.

ÜSKÜDAR
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI - 98

ISBN: 978-625-95464-4-5